

POVINNOSTI **ti** rodičů

JOHN CHARLES RYLE

Povinnosti rodičů

JOHN CHARLES RYLE

*Zasvěť už chlapce
do jeho cesty,
neodchýlí se od ní,
ani když zestárne.*

Př 22:6

Předpokládám, že verš v záhlaví této stránky je většině křesťanů dobře známý. Možná zní vašim uším povědomě, jako stará známá melodie. Nejspíš jste ho nespočetněkrát slyšeli, četli, mluvili o něm nebo ho citovali. Je tomu tak?

Ale jak málo si vážíme jeho poselství! Učení, které obsahuje, se mezi lidmi zdá být téměř neznámé, a povinnost, kterou nám ukládá, bývá jen zřídka poctivě plněna. Mám pravdu, čtenáři?

Nelze říci, že je to nové téma. Svět je starý a my máme ku pomoci zkušenosti předchozích téměř šesti tisíc let. Žijeme v časech, kdy se na každém rohu horlivě prosazuje vzdělání. Slýcháváme o nových školách vyrůstajících na všech stranách. Lidé nám vypráví o nových systémech a nových knihách pro mládež, knihách všeho druhu a z různých odvětví. A přes to všechno není většina dětí zjevně zasvěcena do cesty, po které by měly jít, protože když vyrostou do dospělosti, neumí chodit s Bohem.

Čemu máme přičíst takový stav? Prostou pravdou je, že neposloucháme Pánova přikázání obsažená v našem verši, a tudíž se v našich životech nenaplnuje ani jeho zaslíbení.

Čtenáři, takové věci si jistě zaslouží pečlivé prozkoumání. Strpte tedy několik slov napomenutí týkajících se správné výchovy dětí. Věřte mi, toto téma je z takových, jež by měly zaklepat na dveře každého svědomí a každého přinutit položit si otázku: „Dělám v této věci vše, co mohu?“

Je to téma, které se týká skoro všech. Stěží existuje domácnost, jíž se nedotýká. Rodiče, chůvy, učitelé, kmotři, kmotry, strýcové, tety, bratři i sestry, ti všichni by se o něj měli zajímat. Myslím, že bychom našli jen hrstku lidí, kteří nemohou nijak ovlivnit nějaké rodiče při spravování jejich rodiny nebo přispět k výchově nějakého dítěte radou či doporučením. Každý z nás tu může něco udělat, ať už přímo nebo nepřímou, a chtěl bych vás všechny povzbudit, abyste na to pamatovali.

Také je to téma, u kterého jsou všichni, jichž se týká, ve velkém nebezpečí, že nedostojí své povinnosti. Právě zde lidé často vidí především chyby svých sousedů, ba, dokáží je vidět mnohem ostřeji, než své vlastní. Často vychovávají své děti tím samým způsobem, který v rodině svých přátel odsoudili jako příliš nebezpečný. Vidí třísku v rodinách jiných lidí a přehlížejí trám ve své vlastní. Budou ostřížím zrakem sledovat chyby jinde a k prohřeškům, které se denně dějí u nich doma, zůstanou slepí jako netopýři. V domě svého bratra budou moudří, ale jak jde o vlastní tělo a krev, chovají se bláznivě. Pokud někde, tak právě zde musíme svůj úsudek vždy podezřívát z předpojatosti. Bude dobré, když si i toto dobře zapamatujete.

Jako služebník musím také poznamenat, že je stěžší nějaká jiná záležitost, kde lidé bývají tak tvrdošíjní, jako když se to týká jejich dětí. Někdy mne překvapuje, jak těžko a neochotně citliví křesťanští rodiče připouští, že jejich děti udělaly chybu, nebo si zaslouží pohanu. Není málo lidí, s kterými bych daleko raději mluvil o jejich vlastních hříších, než abych jim říkal, že jejich děti udělaly něco zlého.

Dovolte mi tedy předložit vám několik rad ohledně správné výchovy. Ať je požehná Bůh Otec, Syn i Duch Svatý a ať jsou to pro vás slova v pravý čas. Neodmítejte je jen proto, že jsou strohá a prostá; nepohrdejte jimi, protože neobsahují nic nového. Buďte si jisti, že pokud chcete vychovat děti pro nebeské království, pak jsou to doporučení, která byste neměli jen tak odložit stranou.

1

ZASVĚTTE DĚTI DO CESTY,
KTEROU BY MĚLY JÍT,
A NE DO TĚ,
KTEROU BY CHTĚLY JÍT

Pamatujte si, že děti se rodí s přirozeným sklonem ke zlému, a tak pokud je necháte, aby si samy vybraly, jistě si zvolí špatně.

Novopečená maminka možná nedokáže s jistotou určit, jak bude její roztomilé miminko vypadat, až vyroste, jestli to bude člověk velký nebo malý, slabý nebo silný, moudrý nebo bláznivý; může z něho vyrůst to i ono, to je všechno nejisté. Ale jednu věc vám maminky mohou říct s naprostou jistotou: bude mít zkažené a hříšné srdce. Všichni přirozeně tíhneme ke zlému. Šalomoun říká, že „v srdci chlapce vězí pošetilost“ (Př 22:15). „Dítě ponechané samo sobě dělá hanbu své matce“ (Př 29:15). Naše srdce se podobají zemi, po které chodíme: neobdělávejte je a s jistotou budou plodit trní.

Pokud máte své dítě vychovat moudře, nesmíte ho nechat napospas vedení jeho vlastní vůle. Myslete za něj, usuzujte za něj, jednejte za něj právě tak, jako byste to dělali pro někoho slabého a slepého; ale pro smilování Boží, nevydávejte ho všanc jeho svéhlavým žádostem a sklonům. Nesmíte se radit s jeho zálibami a touhami. Ještě neví, co je dobré pro jeho mysl a duši o nic víc, než ví, co je dobré pro jeho tělo. Nenecháváte ho rozhodovat, co má jíst nebo pít a jak se má oblékat. Buďte tedy důslední a jednejte s jeho myslí právě tak. Vychovejte své dítě způsobem, který je biblický a správný, a ne tak, jak by si to přálo.

Pokud se nedokážete smířit s touto první zásadou křesťanské výchovy, pak je zbytečné, abyste četli dále. Svévole je jednou z prvních věcí, které se objeví v dětské mysli; a jedním z vašich prvních kroků musí být postavit se jí na odpor.

2

VYCHOVÁVEJTE SVÉ DÍTĚ SE VŠÍ NĚŽNOSTÍ, LÁSKOU A TRPĚLIVOSTÍ

Nemyslím tím, že byste ho měli rozmazlit a zkazit, ale že byste mu měli dát najevo, že ho milujete.

Láska by měla být stříbrnou nití vinoucí se celou výchovou. Laskavost, vlídnost, trpělivost, shovívavost, vytrvalost, soucit, ochota vstoupit do dětských trampot a připravenost účastnit se dětských radostí, to jsou provázky, kterými se dá dítě vést nejsnáze, vodítka, kterých se musíte držet, pokud chcete najít klíč k jeho srdéčku.

I mezi dospělými lidmi se najde jen málo takových, které snáze k něčemu do-tlačíte než přitáhnete. V naší mysli je něco, co se proti každému nátlaku staví se zbraní v ruce. Už při pouhé myšlence na vynucenou poslušnost se nám narovnávací záda a tuhne šíje. Jsme jako mladí hřebci v ruce krotitele: chovejte se k nim laskavě a dostanete z nich hodně; za čas je možná budete moci vodit jen na provaze; chovejte se k nim hrubě a násilně a potrvá měsíce, než se vám je vůbec podaří zkrotit.

Dětská mysl je té naší velmi podobná. Přísnost a tvrdost v jednání děti zchladí a odradí. Zavře vám dveře do jejich srdcí a vy se je pak můžete až do uondání snažit najít a otevřít. Ale dejte jim na vědomí, že k nim chováte něžné city, že skutečně toužíte po tom, aby byly šťastné, a chcete jim prokázat dobro, že když je trestáte, pak je to pro jejich prospěch, a že jako ten pelikán byste vy-lili i svoji krev, abyste nasýtili jejich duše; ukažte jim to a říkám vám, že brzo budou bez okolků vaše. Pokud máte kdy získat jejich pozornost, musíte je vá-bit laskavostí.

Tuto lekci nás může naučit i samotný rozum. Děti jsou slabá a něžná stvoření a jako taková potřebují trpělivost a ohleduplné zacházení. Musíme s nimi jednat jemně, jako s křehkým stroječkem, nebo jim hrubými prsty způsobíme víc škody než užítku. Jsou jako malé rostlinky, které potřebují zalévat jen mírně a trošičku.

Nesmíme po nich chtít všechno najednou. Musíme pamatovat na to, jaké děti jsou, a učit je to, co jsou schopné snést. Jejich mysli jsou jako hrouda kovu, kterou nelze vykovat do užitečného tvaru naráz, ale jen trpělivou posloupností malých úderů. Jejich porozumění je jako nádoba s úzkým hrdlem: víno znalostí do ní musíme lít postupně, nebo ho rozlijeme a ztratíme. „Řádka za řádkou, pravidlo za pravidlem, tady trošku, tam kousíček,“ se musí stát naším heslem. Brousek dělá své dílo pomalu, ale neustálé přebroušování nakonec kose vytvoří výborné ostří. Jistěže je při výchově dětí třeba trpělivosti; bez ní vůbec nic nedokázete.

Nic nenahradí lásku a něžnost, pokud se jí nedostává. Služebník vám může říkat pravdu přesně tak, jak je v Ježíši, jasně, přesvědčivě, bez pochybností; ale když ji neříká s láskou, získá jen málo duší. Vy také musíte svým dětem ukládat povinnosti, příkazovat jim, občas pohrozit, potrestat, zdůvodňovat, ale pokud bude ve vaší výchově chybět láska, vaše práce bude marná.

Láska je největším tajemstvím úspěšné výchovy. Hněv a tvrdost mohou vyděsit, ale nepřesvědčí dítě, že máte pravdu; a když vás uvidí často rozzlobené, brzy ztratíte jeho úctu. Otec, který mluví ke svému synu jako Saul k Jónatanovi (1S 20:30), nemůže čekat, že si udrží vliv na synovu mysl.

Usilovně se snažte udržet si náklonnost svých dětí. Je nebezpečné, když se vás děti začnou bát. Téměř cokoli je lepší, než aby mezi vámi a dětmi panovala odtažitost a stísněnost, a právě ta určitě přijde se strachem. Strach nedovolí přímost v jednání, vede k zastírání a zatajování, zasévá semínka pokrytectví a zapříčiňuje mnohou lež. V apoštolových slovech ke Koloským je bohaté naleziště pravdy: „*Otcové, neponižujte své děti, aby nemalomyslněly*“ (Ko 3:21). Nepřehlédněte radu, kterou obsahuje.

3

VYCHOVÁVEJTE SVÉ DÍTĚ
S PEVNÝM PŘESVĚDČENÍM,
ŽE MNOHÉ ZÁLEŽÍ NA VÁS

Milost je ze všech principů ten nejmocnější. Jen pohleďte, jaký převrat působí milost, když vejde do srdce zatvrzelého hříšníka, jak strhává Satanovy pevnosti, srovnává se zemí hory, vyplňuje údolí, narovná, co bylo pokřivené, a znovu stvoří celého člověka. Milosti skutečně není nic nemožné.

Přirozenost je také velmi silná. Podívejte se, jak bojuje proti nebeskému království, jak se brání každému pokusu o větší svatost, jak až do poslední hodiny našeho života pokračuje v nepřetržité válce v našem nitru. Přirozenost je skutečně velmi silná.

Ale po přirozenosti a milosti není nepochybně nic mocnějšího, než výchova. Rané návyky s námi mnohdy zůstávají po celý život. Výchova z nás udělala to, co jsme. Náš charakter získal tvar té formy, ve které se odlévala naše první léta.

„Člověk, který na názorech lidí a způsobech myšlení všude nerozpoznává důsledky výchovy, toho zatím moc nepochopil. To, co se pak projevuje po celý jejich život, si lidé odnáší ze svých dětských let.“ Cecil.

Ve velké míře závisíme na těch, kdo nás vychovali. Získali jsme od nich barvu pleti, vkus a zvyky, na kterých v životě více či méně lpíme. Pochytili jsme mluvu svých chův a maminek a téměř nevědomky jsme se naučili mluvit jako ony a stejně tak jsme určitě pochytili něco z jejich chování, metod a způsobů myšlení. Čas jenom ukáže, za co všechno vděčíme raným dojmům a původ kolika věcí v našem srdci můžeme vystopovat až k semínkům zasetým ve dnech našeho dětství těmi, kdo byli kolem nás. Jeden učený Angličan, Locke, zašel až tak daleko, že tvrdí: *„U všech lidí, se kterými se setkáváme, je devět desetin z toho, čím jsou, ať už je to špatné či dobré, užitečné nebo neužitečné, důsledkem jejich výchovy.“*

Tak to ve svém milosrdenství uspořádal sám Bůh. Dal vašim dětem mysl, která dokáže přijímat dojmy a otisky jako vlhká hlína. Na počátku života jim dal sklon věřit tomu, co jim řeknete, považovat za zaručené to, co jim poradíte, a vě-

řit spíše vašemu slovu, než někomu neznámému. Ve zkratce, dal vám jedinečnou příležitost prokázat jim dobro. Hleďte, abyste tuto příležitost nezanedbali, nebo dokonce nezahodili. Jakmile její čas pomine, je pryč navždycky.

Dejte si pozor na nebezpečný omyl, do kterého někteří upadli: že rodiče nemohou pro své děti nic moc udělat, musí je nechat vyrůstat jen tak, čekat na milost, složit ruce v klín a tiše sedět. Takoví lidé uvažují nad svými dětmi podobně jako Balaam: byli by rádi, kdyby zemřely smrtí spravedlivého člověka, ale neudělají vůbec nic, aby jim pomohli žít spravedlivý život. Chtěli by mnoho a nemají nic. Dábel se raduje, když vidí takové myšlení, právě tak, jak vždycky já-sá nad čímkoli, co omlouvá nečinnost a podporuje lidi v tom, aby zanedbávali jim dostupné prostředky ke změně.

Vím, že nemůžete své dítě obrátit. Vím dobře, že ti, kdo se narodili znovu, se narodili ne z vůle člověka, ale z Boha. Ale také vím, že Bůh jasně řekl: „*Zasvěť už chlapce do jeho cesty,*“ a On nikdy na člověka nevložil příkázání a zároveň mu nebyl ochoten poskytnout dostatek milosti, aby ho mohl naplnit. A také vím, že naší povinností není nečinně stát a diskutovat, ale vyjít a poslechnout. Bůh se s námi setká, jen když vyjdeme. Stezka poslušnosti je jedinou cestou, na které Bůh dává své požehnání. Máme se zachovat jako sloužící na svatbě v Káně Galilejské - podle příkazu naplnit džbány vodou; pak je můžeme klidně nechat Pánu, aby vodu proměnil ve víno.

4

PŘI VÝCHOVĚ MĚJTE
VŽDY NA PAMĚTI,
ŽE PŘEDEVŠÍM JE TŘEBA
PEČOVAT O DĚTSKOU DUŠI

Vaši maličci jsou ve vašich očích nepochybně velmi vzácní; ale jestliže je milujete, přemýšlejte často o jejich duších. Žádná věc by pro nás neměla být tak důležitá, jako důsledky, jaké bude mít naše jednání pro věčnost. Žádná část našich dětí nám nesmí být dražší než ta, která nikdy nezemře. Svět i se vši svou slávou pomine, hory se roztaví, nebesa budou zavinuta jako svitek i slunce přestane svítit. Ale duch, který přebývá v těch malých stvořeníčkách, jež tak milujete, je všechny přežije. Jestli budou žít spokojeně, nebo v utrpení, to hodně záleží na vás.

Tuto myšlenku byste měli mít na paměti ve všem, co děláte pro své děti. Při každém kroku, který podnikáte, každém záměru, plánu a uspořádání, které se jich týká, nevynechejte onu zásadní otázku: „Jak to ovlivní jejich duše?“

Láska k duši je duší každé lásky. Hýčkat, rozmazlovat a vždy vyhovět svému dítěti, jako by tento svět byl vším, o co se kdy bude muset starat, a tento život byl jedinou příležitostí k dosažení štěstí, není ve skutečnosti láska, ale krutost. V takovém případě s ním jednáme jako s nějakým zvířetem - ta také mají jen jeden svět, na který musí pamatovat, a po smrti už nic. Skrýváme tak před ním zásadní pravdu, kterou by se mělo naučit už v raném dětství, že hlavním cílem jeho života je spása vlastní duše.

Věrný křesťan nesmí být otrokem nejnovější módy, pokud chce své dítě vychovat pro nebe. Nesmí se spokojit s tím, že bude nějakou věc dělat jen proto, že je to teď zvykem; vychovávat své děti a učit je určitým způsobům jen proto, že je to teď normální; dovolovat jim číst knihy pochybné hodnoty jen proto, že je čtou všichni; nechat je vytvořit si pochybné životní sklony jen proto, že jsou to sklony současné. Musí vychovávat s pozorností upřenou na dětskou duši. Nesmí se cítit zahanbený, když uslyší, že takovou výchovu považuje kdekdo za nevídanou a podivnou. No a co? Čas se krátí a způsoby tohoto světa pomíjejí.

Ten, kdo vychoval své děti pro nebeské království spíše než pro pozemský život, pro Boha spíše než pro lidi, takového rodiče nazvou moudrým, až vše dospěje ke svému konci.

5

VYCHOVEJTE SVÉ DĚTI TAK, ABY ZNALY BIBLI

Připouštím, že nemůžete své děti donutit, aby Bibli milovaly. Nikdo jiný, než Duch Svatý, nám nemůže dát srdce, které bude mít zalíbení ve Slově Božím. Ale můžete své děti s Biblí seznámit a buďte si jistí, že s onou požehnanou knihou nikdy nemohou být seznámeni příliš brzy nebo příliš dobře.

Zevrubná znalost Bible je základem všech zdravých názorů na náboženství. Ten, kdo je v ní pevně zakotven, nikdy nebude člověkem, který snadno kolísá a zmítá jím každý vítr nového učení. Jakýkoli systém výchovy, který nepostaví znalost Písma na první místo, je nebezpečný a vratký.

V této věci potřebujete zůstat opatrní, protože ďábel je stále při díle a množí se bludy. Mezi námi jsou takoví, kdo přiznávají církvi čest náležející jen Ježíši Kristu. Také jsou někteří, kdo by chtěli udělat ze svátostí spasitele a vstupenky do věčného života. A podobně můžeme jistě nalézt takové, kteří ctí katechismus více než Bibli, nebo plní mysli svých dětí prachmizernými dětinskými příběhy místo Písma a pravdy. Ale pokud své děti opravdu milujete, ať je ta prostá Bible při výchově jejich duší vším a ať jiné knihy ustoupí až na druhé místo.

Nestarejte se až tak o to, aby dobře ovládaly katechismus, jako o to, aby byly mocné v Písmu. Věřte mi, to je výchova, kterou Bůh poctí. Žalmista o Bohu říká: „Svou řeč jsi vyvýšil nad každé své jméno“ (Ž 138:2); a já věřím, že zvláště požehná těm, kdo se snaží Jeho Slovo vyvýšit.

Snažte se, aby vaše děti četly Bibli s úctou. Učte je, aby se na ni nedívaly jen jako na lidská slova, ale jako na Slovo Boží, kterým skutečně je, Slovo Boží zapsané samotným Svatým Duchem, celé pravdivé, celé užitečné a schopné nás přivést ke spasení skrze víru, která je v Kristu Ježíši.

Snažte se, aby ji četly pravidelně. Učte je, aby ji považovaly za denní pokrm pro svou duši, za něco nezbytného pro její zdraví. Víím dobře, že se nemůžete po-

starat o nic jiného, než jen o vnější formu takového zvyku; ale i pouhá forma může nepřímo zabránit velikému množství hříchů.

Snažte se, aby ji četly celou. Nemusíte před nimi skrývat některá vybraná učení. Nesmíte si držet představu, že základní křesťanská učení jsou něčím, čemu děti nemohou porozumět. Děti rozumí Bibli mnohem lépe, než máme sklony předpokládat.

Řekněte jim o vině a o hříchu, jeho následcích, moci a ničemnosti. Zjistíte, že mnohé z toho pochopí.

Řekněte jim o Pánu Ježíši Kristu a o Jeho práci pro naše spasení, o vykoupení, o Kristově krvi, o oběti, o přímlově. Zjistíte, že to není nic mimo jejich chápání.

Řekněte jim o díle Ducha Svatého v lidském srdci, jak proměňuje, obnovuje, posvěcuje a pročišťuje. Brzy uvidíte, že jsou vás v nějaké míře schopní sledovat. Zkrátka, domnívám se, že nemáme ani tušení, kolik z celé šíře a hloubky slavného evangelia do sebe může nasát i maličké dítě. Chápou z těchto věcí mnohem více, než si myslíme.

Co se týká věku, kdy by měla začít náboženská výchova dítěte, nelze stanovit všeobecně platná pravidla. Zdá se, že u některých dětí roste mysl rychleji, než u jiných. Přesto jen zřídka začínáme příliš brzy. Znam nádherné příklady ukazující, kam až může dítě dospět, a to dokonce i když je jen tři roky staré.

Naplňte jejich mysli Písmem. Ať v nich Slovo bohatě přebývá. Dejte jim Bibli a celou Bibli, i když jsou ještě mladé.

6

VYPĚSTUJTE U NICH ZVYK MODLIT SE

Modlitba je pro pravé náboženství totéž, co dýchání pro tělo. Je jedním z prvních důkazů, že se člověk znovu narodil. „*Neboť hle,*“ řekl Pán o Saulovi toho dne, kdy k němu poslal Ananiáše, „*Neboť hle, modlí se*“ (Sk 9:11). Začal se modlit a to byl dostatečný důkaz.

Modlitba byla charakteristickým rysem Božího lidu ve dnech, kdy se začali oddělovat od světa. „*Tedy začalo vzývání Hospodinova jména*“ (Gn 4:26).

Modlitba je také zvláštností všech současných křesťanů. Modlí se, aby řekli Bohu o svých potřebách, svých pocitech, touhách a obavách; a myslí to, co říkají. Křesťan jen podle jména možná opakuje modlitby, a možná i dobré modlitby, ale nikdy nepokročí dále.

Modlitba je bodem obratu pro lidskou duši. Naše služba není k ničemu a naše práce je marná, pokud vás nepřivede na kolena. Do té doby pro vás nemáme žádnou naději.

Modlitba je jedním z velkých tajemství duchovního prospívání. Když budete často soukromě hovořit s Bohem, vaše duše poroste jako tráva po dešti; když to budete dělat jen málo, nebo dokonce vaše modlitby uváznou na mrtvém bodě, stěží udržíte svou duši naživu. Ukažte mi rostoucího křesťana, křesťana, který dělá pokroky, silného a vzkvétajícího, a já jsem si jist, že je to někdo, kdo často hovoří se svým Pánem. Žádá mnoho a také mnoho dostává. Říká Ježíši všechno, a tak vždy ví, jak má jednat.

Modlitba je nejmocnějším nástrojem, jaký Bůh vložil do našich rukou. Je to nejlepší zbraň do jakýchkoli bojů a nejjistější lék na každou potíž. Je to klíč, který odemyká pokladnici zaslíbení, a ruka, která přitahuje milost a pomoc v čase potřeby. Je to stříbrná polnice, na kterou nám Bůh přikázal troubit v časech nouze, a je to volání, kterému On sám zaslíbil věnovat vždy pozornost právě tak, jako milující matka vždy slyší hlas svého dítěte.

Modlitba je ten nejjednodušší prostředek, jaký může člověk použít, aby se dostal k Bohu. Je v dosahu každého – nemocného, starého, vetchého, ochrnutého, slepého, chudého i neučeného – ti všichni se mohou modlit. V této věci se nemůžete vmlouvat na nedostatek vzdělání, znalostí nebo správných knih. Dokud máte jazyk, abyste mohli mluvit o stavu své duše, dotud se můžete a máte modlit. Slova „*nic nemáte, protože neprosíte*“ (Jk 4:2) budou v soudný den pro mnohé strašlivým odsouzením.

Rodiče, pokud milujete své děti, udělejte vše, co je ve vaší moci, abyste jim pomohli vypěstovat zvyk modlit se. Ukažte jim, jak začít. Řekněte jim, co mají říkat. Povzbuzujte je k vytrvalosti. Upomínejte je, pokud v modlitbách ochabnou a začnou být nedbalé. Ať to není vaše chyba, pokud nikdy nebudou vzývat jméno našeho Pána.

Pamatujte si, že právě modlitba je první krok ve víře, který dítě dokáže udělat. Dlouho předtím, než bude schopné číst, ho můžete učit pokleknout vedle mámy a opakovat prostá slova modlitby a chvály, která mu maminka vloží do úst. V každém počínání jsou téměř vždy nejdůležitější první kroky, a tak si způsob, jakým se vaše děti modlí své první modlitby, zasluhuje pečlivou pozornost. Jen málokdo zdá se ví, jak mnoho na tom záleží. Musíte si dát pozor, aby se nenaučily modlitby odříkávat kvapným, lehkomyšlným a neuctivým způsobem. Nesvěřujte dohled nad touto věcí sluhům a chůvám, ani příliš nespolehejte na to, že se děti budou modlit samy od sebe. Nemohu pochválit matku, která na tuto nejpodstatnější část denního života svých dětí nikdy nedohlíží osobně. Jestli je nějaký zvyk, na jehož utvoření by měla dohlížet vaše ruka a oči, pak je to zvyk modlit se. Věřte mi, pokud jste nikdy na vlastní uši neslyšeli vaše dítě, jak se modlí, jste dost na vině. Jste jen o málo moudřejší, než pštrosice, která je popsána v Jóbovi a která „*svá vejce ponechává na zemi a zahřívá je v prachu, zapomíná, že je noha může rozšlápnout a polní zvěř zdupat. Se svými mláďaty zachází tvrdě, jako by nebyla její, nemá strach, že bude její námaha marná*“ (Jb 39:14-16).

Ze všech zvyků je modlitba tím, na který si nejdéle pamatujeme. Mnohý šedovlasý stařec vám může povyprávět, jak ho matka ve dnech jeho dětství učila modlitbě. Jiné věci mu už možná zmizely z paměti. Církev, kam ho brali na bohoslužby, služebník, kterého slýchal kázat, společníci, se kterými si hrával, to vše se mu už možná vytratilo z paměti a nezanechalo za sebou žádnou stopu. Často ale zjistíte, že s jeho prvními modlitbami je tomu úplně jinak. Často si bude přesně pamatovat, kde klečel a co ho učili, aby říkal, a dokonce jak jeho máma v tu chvíli vypadala. Bude to mít před očima, jako by se to stalo včera.

Čtenáři, pokud milujete své děti, vyzývám vás, nenechte čas, kdy je možné zasévat modlitební návyky, odplynout nevyužitý. Pokud budete své děti cokoli učit, naučte je aspoň modlit se.

7

VYCHOVEJTE JE KE STÁLOSTI A PRAVIDELNOSTI CO SE TÝKÁ SPOLEČNÝCH SHROMÁŽDĚNÍ

Povězte jim o povinnosti a výsadě chodit do Božího domu a připojit se k modlitbám shromáždění. Řekněte jim, že kdekoli se shromáždí Boží lid, tam je Pán Ježíš přítomen zvláštním způsobem, a že ti, kdo se sami nezúčastní, musí očekávat, že jako apoštol Tomáš přijdou o požehnání. Řekněte jim také o tom, jak je důležité slyšet kázané Slovo, a že je to Boží nástroj k obrácení, posvěcení a vybudování lidských duší. Povězte jim, jak nás apoštol Pavel vyzývá „*nezanedbávat společná shromáždění, jak to někteří mají ve zvyku*“ (Žd 10:25), ale místo toho se napomínat a povzbuzovat tím více, čím více vidíme, že se blíží den Kristův.

Na církev je smutný pohled, když k Pánovu stolu nepřichází nikdo jiný, než starší lidé, a mladí muži a ženy odešli pryč. Ještě smutnější pohled na církev je ale ve chvíli, kdy v církvi nejsou žádné děti kromě těch, které navštěvují nedělní školu, a tak se musí shromáždění zúčastnit. Ať vina za to neleží u vašich dveří. Kromě dětí, které navštěvují nedělní školu, je v každé farnosti mnoho chlapců a děvčat, a vy, kdo jste jejich rodiči a přáteli, byste měli usilovat o to, aby s vámi přišli do církve.

Nedovolte jim, aby si zvykly vymýšlet hloupé výmluvy, proč nejít. Dejte jim jasně najevo, že dokud žijí pod vaší střechou, tak pro každého zdravého člena domácnosti platí pravidlo, že v Pánův den poctí Pánův dům, a že porušovatele soboty považujete za vraha jeho vlastní duše.

Pokud je to možné tak udělat, snažte se také, aby děti šly do církve s vámi a při shromáždění seděly vedle vás. Jít do církve je jedna věc, ale chovat se tam spořádaně je věc druhá. A věřte mi, není lepší záruka jejich dobrého chování, než mít je pod vlastním dohledem.

Mysl mladých lidí snadno uteče od tématu a jejich pozornost se rozplyne, a my bychom měli použít jakékoli dostupné prostředky, abychom tomu zabránili. Nevidím rád, když děti přicházejí do církve samy, protože se často po cestě

dostanou do špatné společnosti, a tak se v Pánův den naučí víc špatného, než ve zbytku týdne. Stejně tak v církvi nerad vidím to, čemu říkám „dětský koutek“. V takovém koutku se děti mnohdy naučí nepozornosti a neuctivosti a pak trvá roky, než se to odnaučí, jestli se to vůbec kdy podaří. Co vidím rád, je celá rodina sedící pohromadě, staří i mladí, jeden vedle druhého, muži, ženy a děti sloužící Bohu s celým svým domem.

Jsou lidé, kteří tvrdí, že je zbytečné nutit děti, aby se účastnily společných shromáždění, protože jim nedokáží porozumět.

Být vámi bych takovým názorům nenaslouchal. Ve Starém zákoně žádné takové učení nenacházím. Když Mojžíš přišel před faraóna (Ex 10:9), vidím, že mu říká: *„Půjdeme se svou mládeží i se starci, půjdeme se svými syny i dcerami, se svým bravem i skotem, neboť máme slavnost Hospodinovu.“* Když Jozue četl zákon (Joz 8:35), čteme: *„Nebylo jediného slova přikázaného Mojžíšem, které by Jozue nepřčetl před celým shromážděním Izraele, včetně žen a dětí i těch, kdo žili mezi nimi jako hosté.“* *„Třikrát v roce,“* nařizuje Ex 34:23, *„se každý z vás, kdo je mužského pohlaví, ukáže před Pánem Hospodinem, Bohem Izraele.“* A když se obrátím do Nového zákona, nacházím zde děti, jak se účastní veřejných bohoslužeb právě tak, jako ve Starém zákoně. Když Pavel opouštěl učedníky v Týru, našel jsem zapsáno toto: *„Všichni, i ženy a děti, nás vyprovázeli až za město. Na břehu jsme si klekli a pomodlili se“* (Sk 21:5).

Zdá se, že Samuel ve dnech svého dětství sloužil Bohu ještě nějaký čas před tím, než ho skutečně poznal. *„Samuel ještě Hospodina neznal a Hospodinovo slovo mu ještě nebylo zjeveno“* (1S 3:7). Samotní apoštolé zdá se zpočátku nerozuměli všemu, co jim jejich Pán říkal: *„Jeho učedníci tomu v té chvíli nerozuměli, ale když byl Ježíš oslaven, tu se rozpomenuli, že to o něm bylo psáno a že se tak stalo“* (J 12:16).

Rodiče, upokojte těmito příklady svou mysl. Nebuďte sklíčení, protože vaše děti ještě nechápou hodnotu společných shromáždění. Jen je vychovejte tak, aby byly zvyklé se jich pravidelně zúčastňovat. Postavte to před ně jako vznešenou, svatou a vážnou povinnost a věřte mi, jednou přijde den, kdy vám budou za vaše činy dobrořečit.

8

VYCHOVEJTE JE TAK, ABY VÁM VĚŘILY

Tím míním, že byste své děti měli vychovat tak, aby věřily tomu, co řeknete. Měli byste se snažit, aby měly důvěru ve váš úsudek a respektovaly vaše názory jako lepší, než jsou jejich vlastní. Je třeba, aby si navykly přemýšlet způsobem, že když řeknete, že nějaká věc je pro ně špatná, pak musí být špatná, a když jim řeknete, že je pro ně dobrá, musí být dobrá. Zkrátka, že vaše poznání je lepší, než jejich vlastní, a tak mohou bezvýhradně spoléhat na vaše slova. Vypěstujte v nich jistotu, že pokud něco nechápu teď, nejspíš to pochopí později, aby se tak spokojily s tím, že pro všechno, co po nich chcete v současnosti, je nějaký rozumný důvod a příčina.

Kdo umí dostatečně vynachválit požehnání, jaké s sebou přináší takový druh víry? Nebo spíše, kdo zvládne přesně popsat bídu, kterou na svět přinesla nedůvěra? Nedůvěra přiměla Evu, aby snědla zakázané ovoce, pochybovala totiž o Božích slovech: „Propadnete smrti.“ Nedůvěra vedla starý svět k tomu, aby odmítl Noeho varování, a tak zemřel ve svém hříchu. Nedůvěra držela Izrael v pustině, byla závorou, která jim nedovolovala vejít do zaslíbené země. Nedůvěra donutila Židy ukřižovat Pána slávy, nevěřili totiž hlasu Mojžíše a proroků, ačkoli je čítávali každý den. A nedůvěra je hřích, který vládne v srdci každého člověka až do dnešního dne, nedůvěra v Boží zaslíbení, nedůvěra, že splní své hrozby, neochota věřit ve vlastní hříšnost, zavírání očí před nebezpečím, ve kterém se nacházíme, nedůvěra ve vše, co jde proti proudu pýchy a svěskosti v našich zlých srdcích. Čtenáři, výchova vašich dětí ponese jen malé ovoce, pokud je nenavýknete bezpodmínečně věřit slovu jejich rodičů, důvěře, že to, co rodiče říkají, musí být správné.

Slyšel jsem, že někteří říkají, že byste po dětech neměli chtít něco, čemu nedokáží porozumět, a že byste jim měli vysvětlit a podat důvody pro cokoli, co chcete, aby udělaly. Chci vás vážně varovat před takovými nápady. Říkám vám

jasně, že to považují za nezdravou a mizernou zásadu. Bezpochyby je hloupost dělat tajemství z každého našeho jednání a je mnoho věcí, které je dobré dětem vysvětlit, aby pochopily, že jsou rozumné a moudré. Ale vychovat je k myšlení, že nesmí ničemu uvěřit jen tak, že i se svým chabým a nedokonalým porozuměním musí mít vždy, při každém dalším kroku, jasné odpovědi na svá „proč“ a „nač“, je rozhodně strašlivý omyl a pravděpodobně bude mít na jejich mysli ten nejhorší účinek.

Občas své dítě přesvědčujte, pokud k tomu máte ochotu, ale jestliže ho skutečně milujete, nikdy nezapomeňte, že přese všechno je to stále ještě dítě, myslí jako dítě, jeho porozumění je dětské, a tak nemůže očekávat, že mu pokaždé oznámíte důvody vašeho jednání.

Ukažte mu Izákův příklad v den, kdy ho Abraham vzal, aby jej obětoval na hoře Mórija (Gn 22). Izák se zeptal svého otce na jedinou věc: „Kde je beránek k zápalné oběti?“ a nedostal žádnou odpověď, kromě ujištění, že „Bůh sám si vyhlédne beránka k oběti zápalné.“ Jak, kde, odkud, jakým způsobem a jakými prostředky, to Izákovi nikdo neřekl, ale ta odpověď mu stačila. Věřil, že vše dopadne dobře, protože jeho táta to říkal, a tak se upokojil.

Také svým dětem vysvětlete, že všichni musíme být ve svých začátcích žáky, že v každé větvi poznání je nějaká abeceda, kterou je nejprve třeba ovládat, že i ten nejlepší kůň na světě musel být kdysi zlomen, a že přijde den, kdy uvidí moudrost a rozumnost celé své výchovy. Ale do té doby platí, že pokud jim řeknete, že nějaká věc je správná, musí jim to stačit, musí vám věřit a spokojit se s tím.

Rodiče, jestli je nějaká část výchovy důležitá, je to tato. Ve jménu lásky, kterou chováte ke svým dětem, vás vyzývám, použijte všechny dostupné prostředky, abyste je vychovali tak, aby vám věřily.

9

VYCHOVEJTE JE TAK,
ABY BYLY ZVYKLÉ
POSLOUCHAT

Toto je cíl, jehož dosažení stojí za jakékoli úsilí. Domnívám se, že žádný zvyk nemá na náš život takový vliv, jako tento. Rodiče, rozhodněte se, že přimějete své děti, aby vás poslouchaly, třebaže vám to může přinést spoustu obtíží a děti to bude stát mnoho slz. Ať si nezvykají odmítat, hádat se, diskutovat a odkládat to, co by měly udělat hned. Když jim dáte nějaký příkaz, dejte jim jasně na vědomí, že se postaráte, aby ho splnily.

Poslušnost musí být v našich životech zřejmou skutečností. Poslušnost je viditelná víra, jednající víra, vtělená víra. Je testem skutečného učedníka v Pánově lidu. „*Vy jste moji přátelé, činíte-li, co vám prikazuji*“ (J 15:14). Rysem všech dobře vychovaných dětí by mělo být, že bez okolků udělají, cokoli jim jejich rodiče přikáží. Vždyť kam se poděje ono „ctění“, které prikazuje páté přikázání, jestliže děti neposlouchají své otce a matky s radostí, ochotně a neprodleně?

Raná poslušnost má na své straně i Písmo. Bůh chválí Abrahama nejen za to, že vychovával svou rodinu, ale také za to, že „*přikazoval svým synům a všem, kteří přijdou po něm*“ (Gn 18:19). O našem Pánu Ježíši Kristu je řečeno, že když byl mladý, poslouchal Marii a Josefa (Lk 2:51). Pozorujte, jak Josef poslechl příkaz svého otce Jáкова, jako by to bylo něco samozřejmého (Gn 37:13). Všimněte si, že Izajáš označuje za zlou věc, když se „*dítě postaví vzpurně proti starci*“ (Iz 3:5). Podívejte se, jak apoštol Pavel vyjmenovává neposlušnost rodičů jako jedno ze špatných znamení posledních dnů (2Tm 3:2). Sledujte, jak vyzdvihuje vyžadování poslušnosti jako vlastnost, která by měla zdobit každého služebníka: „*Biskup má dobře vést svou rodinu a mít děti poslušné a počestné.*“ A znovu: „*Ať jáhni dobře vedou své děti a celou rodinu*“ (1Tm 3:4, 12). A opět, staršími musí být lidé, jež „*mají věřící děti, kterým se nedá vytknout nevázanost a neposlušnost*“ (Tt 1:6).

Rodiče, chcete, aby vaše děti byly šťastné? Pak se je snažte vychovat tak, aby poslechl, když je o to žádáte, a udělaly, jak je vybízíte. Věřte mi, nejsme stvořeni

pro naprostou nezávislost, nejsme pro ni způsobilí. Dokonce i Kristem osvobození lidé mají jho, které musí nosit, „*slouží Kristu, svému Pánu*“ (Ko 3:24). Nikdy nemůžete své děti naučit příliš brzy, že v tomto světě nemáme všichni vládnout a že nikdy nedokážeme zaujmout své pravé místo, dokud nebudeme umět poslechnout ty, kdo jsou lepší než my. Učte je poslouchat, dokud jsou mladé, nebo se budou po celý svůj život vzpírat Bohu a samy sebe unavovat prázdnými představami života nezávislého na Jeho kontrole.

Čtenáři, tato rada je nesmírně potřebná. Dnes uvidíte mnohé, kdo svým dětem dovolují vybírat si a myslet za sebe dlouho předtím, než jsou toho schopné, a dokonce i uvádět omluvy pro svou neposlušnost, jako by to nebylo nic, za co je třeba se stydět. Ale rodič, který se vždy poddá, a dítě, které si vždy prosadí svou, jsou jedním z nejbolestivějších pohledů, jaké mé oči poznaly. Je bolestný, protože vidím Boží ustanovený řád věcí obrácený vzhůru nohama, trápí mne to, protože jistojistě vím, že důsledkem pro charakter onoho dítěte bude nakonec svévole, pýcha a ješitnost. Nesmíte se divit, že lidé odmítají poslouchat svého Otce v nebesích, když jim jako dětem dovolíte neposlouchat jejich otce na zemi.

Rodiče, jestli milujete své děti, ať je poslušnost mottem a heslem, které budete mít neustále před očima.

10

VYCHOVEJTE JE TAK,
ABY SI ZVYKLY
VŽDY MLUVIT PRAVDU

Mluvit pravdu je ve světě daleko méně obvyklá vlastnost, než se na první pohled zdá. Celou pravdu a nic než pravdu je zlaté pravidlo, které by si mnozí měli napsat na veřeje své mysli. Lhaní a vytáčky jsou staré hříchy. Jejich otcem je sám ďábel, právě on totiž svedl Evu smělou lži, a už od dob pádu je to hřích, před kterým se musí mít Eviny děti stále na pozoru.

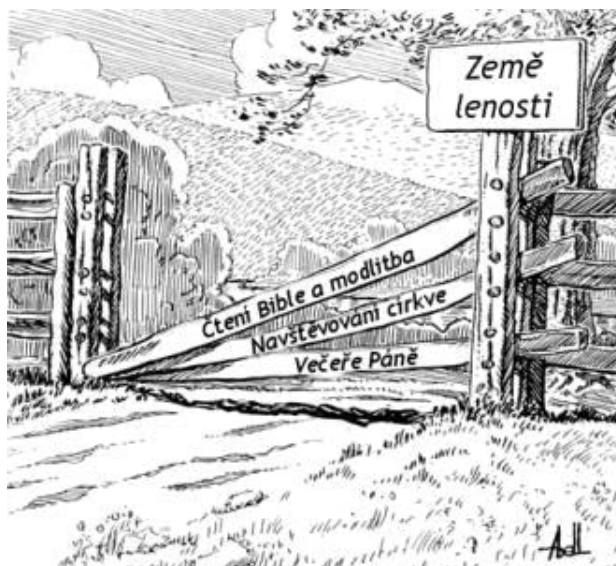
Jen pomyslete, kolik je ve světě klamu a šálení! Kolik přehánění! Kolik se toho přidá i k té nejjednodušší historce! Kolik věcí bývá vynecháno, pokud není v zájmu vyprávěcího, aby je řekl! Jak málo je kolem nás lidí, o kterých můžeme s klidným svědomím prohlásit, že jejich slovu bez váhání věříme! Staří Peršané byli ve svém pokolení skutečně moudří: jeden z jejich hlavních důrazů při výchově dětí byl, aby se naučily mluvit pravdu. Jaký to odporný důkaz o lidské vrozené hříšnosti, že je třeba lidi učit i něco tak samozřejmého!

Čtenáři, rád bych vám připomněl, jak často o sobě Bůh ve Starém zákoně hovořil jako o Bohu pravdy. Zdá se, že nám pravdu staví před oči jako jeden z hlavních rysů Toho, se kterým máme co do činění. Nikdy se neodchýlí od přímé stezky. Oškliví si lži i pokrytectví. Snažte se, aby to vaše děti měly neustále na mysli. Vždy jim pokládejte na srdce, že méně než pravda je lež; že vytáčky, vymlouvání se a přehánění jsou už na půli cesty k tomu, co je úplně zlé, a je třeba se jim vyhnout. Povzbuzujte je, aby za každých okolností jednaly přímo, a ať už je to bude stát cokoli, mluvily pravdu.

Chtěl bych k této věci přilákat vaši pozornost nejen kvůli charakteru vašich dětí. Naléhám na vás spíše kvůli vašemu vlastnímu pohodní, a abyste měli usnadněné veškeré vaše jednání s nimi. Zjistíte, že je nesmírnou pomocí, když můžete věřit jejich slovu. Spolehlivě tak předejdete zvyku leccos před rodiči skrývat, který mezi dětmi naneštěstí nezřídka převládá. Otevřenost a přímost velmi závisí na jednání rodičů v této věci, a to už ve velmi útlém věku.

11

VYCHOVEJTE JE TAK,
ABY SI ZVYKLY
VYKUPOVAT ČAS

Lenost je ďáblův nejlepší přítel. Je to nejjistější cesta, jak mu dát příležitost nám uškodit. Nečinná mysl je jako otevřené dveře, a i když jimi Satan nevejde sám, je jisté, že aspoň vhodí dovnitř něco, co v našich duších vypůsobí špatné myšlenky.

Žádné stvoření není určeno k tomu, aby zahálelo. Každému Božím stvoření byla přidělena práce a služba. Andělé v nebi pracují, jsou Pánovými služebníky, vždy vykonávají Jeho vůli. I Adam v ráji měl svůj úkol: obdělávat zahradu Edenu a strážit ji. Vykoupení svatí ve slávě budou mít svou práci. „*Neodpočívají ve dne ani v noci a zpívají chvály Tomu, který je vykoupil.*“ A člověk, slabý, hříšný člověk, musí mít také co dělat, nebo jeho duše brzy onemocní. Musíme mít své dlaně něčím naplněné a své mysli něčím zaměstnané, nebo brzy vykvasí naše představy a zplodí nějakou neplechu.

A co platí o nás samotných, platí i o našich dětech. Skutečně, běda člověku, který nemá nic na práci! Židé zjevně považovali lenost za hřích: jejich zákon nařizoval, aby každý člověk vyučil svého syna nějakému užitečnému řemeslu; a tak to bylo správně. Znali lidské srdce lépe, než ho zdá se znají mnozí z nás.

Lenost udělala ze Sodomy to, čím se stala „*Hle, toto byla nepravost tvé sestry Sodomy; pýcha, sytost chleba a sebejistý klid, který měla i se svými dcerami*“ (Ez 16:49). Lenost měla mnoho co do činění s Davidovým strašlivým hříchem, který spáchal s Urijášovou ženou. Ve 2. Samuelově 11 vidíme, že Joáb vyšel, aby válčil s Ammonitskými. „*David pak zůstal v Jeruzalémě.*“ Není snad tohle lenost? A bylo to tehdy, kdy uviděl Batšebu, a na další stránce už čteme o jeho hrozném a smutném pádu.

Skutečně, věřím, že lenost vedla k více hříchům, než jakýkoli jiný zvyk, na jaký si vzpomenete. Domnívám se, že je matkou mnoha skutků těla, matkou smilstva, cizoložství, opilství a mnoha dalších skutků temnoty, které nemám čas vy-

jmenovávat. Ať vaše vlastní svědomí řekne, jestli nemluvím pravdu. Byli jste líní a tu náhle ďábel zaklepal na vaše dveře a vešel.

Jistěže se tomu nedivím; vše ve světě okolo nás zdá se učit tu samou lekci. Je to stojatá voda, která se stává nehybnou a nečistou; tekoucí, pohybující se proud je vždy čistý. Když máte parní stroj, musíte s ním pracovat, nebo se brzy porouchá. Pokud máte koně, musíte ho cvičit; nikdy na tom nebude tak dobře, jako když bude vykonávat nějakou pravidelnou práci. Jestliže chcete mít dobré zdraví, musíte si dopřávat pravidelný pohyb. Pokud pořád jen sedíte, vaše tělo si na to v dohledné době postěžuje. A právě tak je tomu i s duší. Činná mysl je pro ďábla těžkým terčem. Snažte se, abyste měli vždy něco užitečného na práci, a váš nepřítel to nebude mít tak snadné, když se do vás bude snažit zasít nějaký koukol.

Čtenáři, žádám vás, abyste tyto věci kladli na mysl svým dětem. Ukažte jim cenu času a snažte se je vychovat tak, aby si ho zvykly dobře využívat. Bolí mne, když vidím děti zahálet, ať už přitom dělají cokoli. Rád je vidím činné a příčinnivé, a když vkládají celé srdce do toho, co dělají; dávají celé své srdéčko do učení, když mají svou vyučovací hodinu, celé srdce i do své zábavy, když si jdou hrát.

Ale pokud je skutečně milujete, počítejte ve své rodině lenost za hřích.

12

VYCHOVEJTE JE SE STÁLÝM STRACHEM Z PŘEHNANÉ SHOVÍAVOSTI

Právě v tomto bodě se budete muset mít nejvíce na pozoru. Je přirozené chovat se něžně a laskavě k vlastnímu tělu a krvi, ale přemíry té samé laskavosti a něžnosti je třeba se obávat. Dejte si pozor, ať vás právě ona laskavost neučiní slepými k chybám vašich dětí a hluchými ke všem radám týkajícím se jejich výchovy. Dejte si pozor, nebo vás přiměje přehlížet špatné chování, spíše než abyste strpěli bolest spojenou s ukládáním trestu a snahou o nápravu.

Dobře vím, že trestání a káznění jsou nepříjemné věci. Nic není tak nepříjemné jako působit bolest těm, které milujeme, a vyvolávat jejich pláč. Ale dokud srdce budou tím, čím jsou, platí obecné pravidlo, že pokud si myslíme, že naše děti mohou být vychovány bez trestání, děláme si jen plané naděje.

„Zkazit“ je poměrně silné slovo a jeho význam je naneštěstí ještě horší. A tou nejsnazší cestou, jak děti zkazit, je dovolit jim dělat si vše, co chtějí, nechat je páchat zlé a netrestat je za to. Věřte mi, pokud nechcete zničit duše svých dětí, nikdy tak nesmíte jednat, ať vás to stojí jakoukoli bolest, .

Nemůžete tvrdit, že Písmo o této věci nehovoří jasně: „Kdo šetří hůl, nenávidí svého syna, kdežto kdo jej miluje, trestá ho včas“ (Př 13:24). „Trestej syna, dokud je naděje, a nechtěj mu přivodit smrt!“ (Př 19:18). „Vězí-li v srdci chlapce pošetilost, trestající hůl ji od něho vzdálí“ (Př 22:15). „Nepřipravuj chlapce o trest! Nezemře, když mu nabiješ holí. Nabiješ mu holí a jeho život vysvobodíš od podsvětí“ (Př 23:13,14). „Hůl a domluva dávají moudrost, ale bezuzdný mladík dělá ostudu své matce.“ „Trestej svého syna, připraví ti odpočinek, zpříjemní ti život“ (Př 29:15,17).

Jak silně a důrazně se tyto verše vyjadřují! A jak smutná je skutečnost, že v mnoha křesťanských domovech jsou zdá se téměř neznámé. Jejich děti potřebují pokárání, ale toho se jim sotva kdy dostane; potřebují nápravu, ale k té se téměř nikdy nepřikročí. A přesto není kniha Přísloví zastaralá nebo nevhodná pro dnešní křesťany. Dal nám ji Bůh a je nesmírně užitečná. Dal nám ji pro pou-

čení, stejně tak jako epištoly Římanům a Efezským. Věřící, který vychovává své děti a nevěnuje pozornost těmto radám, se považuje za moudřejšího nad to, co je psáno, a dělá velkou chybu.

Otcové a matky, jasně vám říkám, že pokud nikdy nepotrestáte své dítě, když je na vině, jednáte s ním špatně a zle. Varuji vás, toto je útes, na kterém mnohokrát ztroskotali Boží svatí každého věku. Rád bych vás přesvědčil, abyste se vždy chovali moudře a vyhnuli se mu. Vzpomeňte si na Éliho případ. Jeho synové, Chofní a Pinchas, se chovali hanebně a on jim v tom nezabránil. Neudělal nic víc, než že jim adresoval jednu krotkou a vlašnou výtku, když je měl ostře napomenout. Ctil své syny více než Boha. A jak to všechno skončilo? Dožil se toho, že uslyšel o smrti svých synů v bitvě, a jeho vlastní šediny odešly v zármutku do hrobu (1S 2:22-29, 3:13).

Také si povšimněte Davidova případu. Kdo může číst s lehkým srdcem příběhy jeho dětí a jejich hříchů? Amnónův incest, Abšalómova vražda a pyšná vzpoura, Adonijášovy pletichy a ambice, to musela být těžká zranění, jaká muži podle Božího srdce zasazoval jeho vlastní dům. Ale nebyla chyba i na jeho straně? Bojím se, že byla. Klíč nacházím v záznamu o Adonijášovi v 1. Královské 1:6: „*Otec ho po celý ten čas nezarmoutil otázkou: 'Co to děláš?'*“ Tady měla všechna ta neplecha své kořeny. David byl přehnaně shovívavý otec, otec, který dovolil svým dětem jednat, jak samy chtěly, a sklidil to, co zasel.

Rodiče, vyzývám vás pro dobro vašich dětí, dejte si pozor na přehnanou shovívavost. Chci vám položit na srdce, abyste si pamatovali, že vaši hlavní povinností je jednat v jejich skutečném zájmu, ne podle jejich představ a zálib; vychovat je, a ne jen zabavit; prospět jim, nejen je potěšit.

Nesmíte podlehnout každému rozmaru dětské mysli, jakkoli je milujete. Nesmíte své dítě nechat, aby si myslelo, že jeho vůle je pro vás zákon a že mu stačí po nějaké věci jen zatoužit a ona se stane. Žádám vás, neudělejte si z dětí modly, nebo vám je Bůh vezme a vaši modlu zničí, aby vás usvědčil z vašeho bláznovství.

Učte se svým dětem říkat „ne“. Ukažte jim, že je umíte odmítnout v čemkoli, co si nemyslíte, že se pro ně hodí. Dejte jim na vědomí, že jste připraveni trestat neposlušnost a že když mluvíte o trestu, jste hotovi nejen vyhrožovat, ale také trest vykonat. Nevyhrožujte jim moc. Lidé i chyby, kterým se jen vyhrožuje, mívají dlouhý život. Trestejte zřídka, ale pořádně a s dobrým úmyslem, ukládat časté a jen lehké tresty je nešťastný přístup.

Někteří rodiče a chůvy mají zvyk při sebemenší příležitosti říkat chlapci nebo děvčeti: „Ty ošklivé děčko,“ a mnohdy k tomu ani nemají pořádný důvod. To je velmi bláznivý návyk. Obviňující slova by nikdy neměla být používána bez opravdové příčiny.

Co se týká toho, jak dítě co nejlépe potrestat, nelze stanovit nějaká všeobecně platná pravidla. Osobnosti dětí se od sebe navzájem velmi liší, takže co je pro jedno dítě tvrdý trest, není pro druhé trestem vůbec. Jen bych chtěl protestovat proti moderní domněnce, že žádné dítě by nikdy nemělo být bito. Někteří rodiče bezpochyby používají tělesné tresty nadměrně a příliš násilně, ale mnozí další je, bojím se, užívají příliš málo.

Dejte si pozor, abyste nenechali malá provinění nepovšimnutá s myšlenkou, že „tohle je přece maličké.“ Při výchově dětí nejsou žádné malé věci, všechny jsou

důležité. Malý plevel potřebuje vytrhat právě tak, jako každý jiný. Nechte ho tak, jak je, a zakrátko z něj bude plevel velký.

Čtenáři, jestli si nějaký bod zaslouží vaši pozornost, věřte mi, je to právě tento. Vím, že vám přinese potíže. Ale pokud nebudete ochotni podstoupit tyto obtíže se svými dětmi, dokud jsou mladé, přinesou vám trápení, až zestárnou. Vyberte si, čemu dáte přednost.

13

PŘI VÝCHOVĚ NEUSTÁLE
PAMATUJTE NA TO,
JAK BŮH VYCHOVÁVÁ
SVÉ DĚTI

Bible nám říká, že Bůh má v tomto světě vyvolené lidi, svou rodinu. Její součástí jsou všichni ubozí hříšníci, kteří byli usvědčeni z hříchu, utekli se k Ježíši a u Něj hledali pokoj. My všichni, kdo věříme Kristu, že nás spasí, jsme její členové.

A Bůh Otec vždy vychovává členy své rodiny, vychovává je, aby s Ním mohli navěky přebývat v nebesích. Jedná jako hospodář, který prořezává svou vinnou révu, aby nesla více ovoce. Zná charakter každého z nás, naše zakořeněné hříchy, naše nectnosti, naše osobní slabosti, naše zvláštní potřeby. Zná naše skutky a ví, kde bydlíme, kdo jsou naši společníci a jaké jsou naše zkoušky, naše pokušení a naše výsady. Zná všechny tyto věci a navíc je všechny spravuje pro náš prospěch. Každému z nás ve své prozřetelnosti přidělil právě to, co potřebujeme, abychom mohli nést co nejvíce ovoce, tolik slunečního světla, kolik můžeme snést, i tolik deště; tolik hořkých chvil, kolik dokážeme vydržet, právě tak jako sladkých. Čtenáři, jestliže chcete své děti vychovat moudře, dívejte se, jak Bůh Otec vychovává ty své. On dělá všechno správně, plán, který přijal On, musí být dobrý.

Podívejte se, kolik věcí Bůh svým dětem odpírá. Mezi jeho dětmi lze nalézt jen málo takových, kteří by neměli nějaké touhy, jež Bůh nikdy neviděl za dobré naplnit. Často tu byla nějaká věc, které chtěly dosáhnout, ale v cestě se vždy nacházela nějaká překážka, která jim v tom bránila. Je to, jako by Bůh dal tu věc z našeho dosahu a říkal: „To pro tebe není dobré, tohle nebudeš dělat.“ Mojžíš si nesmírně přál překročit Jordán a uvidět zaslíbenou zemi, ale jistě si pamatujete, že jeho touha se nikdy nesplnila.

Sledujte také, jak často Bůh vede své lidi stezkami, které se našim očím zdají temné a tajemné. Nedokážeme pochopit smysl každého Jeho jednání s námi; nevidíme, jak rozumná je ve skutečnosti právě ta cesta, po které kráčíme. Někdy

nás obkličuje tolik zkoušek, zavaluje tolik obtíží, že nejsme schopní přijít na žádný důvod, který by za tím vším mohl být. Je to, jako kdyby vás váš Otec vzal za ruku a zavedl na nějaké temné místo se slovy: „Na nic se neptej, ale následuj mne.“ Z Egypta do Kanaánu vedla přímá cesta, ale Bůh po ní Izrael nevedl. Místo toho je vedl okolo, pustinou. To se jim zdálo zbytečně tvrdé. Dokonce nám Bible říká, že „lid propadl na té cestě malomyslnosti“ (Ex 13:17, Nu 21:4).

Všimněte si též, jak často Bůh své lidi šlehá zkouškami a pokušeními. Posílá jim kříže a zklamání; sráží je na lůžko nemocí; zbavuje je majetku a přátel; mění jejich postavení za jiné; navštěvuje je těmi nejnejpříjemnějšími věcmi pro tělo a krev; a mnozí z nás v některých chvílích pod břemeny, která na nás naložil, téměř omdlávali. Zdálo se nám, že ten tlak je nad naše síly, a téměř jsme začali reptat proti ruce, která nás kárala. Apoštol Pavel měl v těle osten, nepochybně nějakou trpkou tělesnou zkoušku, třebaže přesně nevíme, co to bylo. Ale co víme, je, že třikrát žádal Pána, aby to od něj odňal, ale nebyl vyslyšen (2K 12:8,9).

Nyní čtenáři, i přes všechny tyto věci, slyšeli jste někdy o nějakém Božím dítěti, které by si myslelo, že jeho Otec s ním nejedná moudře? Ne, jsem si jist, že jste o takovém nikdy neslyšeli. Dlouhodobě vám Boží děti vždy řeknou, že pro ně bylo požehnáním, že si nemohli prosadit svou vůli, a že Bůh pro ně vybral daleko lepší cestu, než by si byli vybrali sami. A také vám potvrdí, že Boží jednání jim přineslo daleko více štěstí a radosti, než by kdy získali bez Něj, a že jeho stezky, jakkoli se zdály občas temné, byly cestami radosti a pokoje.

Žádám vás, abyste si tuto lekci, kterou vás má naučit Boží jednání s Jeho lidem, uložili hluboko do srdce. Nebojte se odepřít svým dětem cokoli, co jim dle vašeho úsudku uškodí, ať už jsou jejich touhy jakékoli. To je Boží způsob jednání.

Neváhejte ukládat jim příkazy, jejichž moudrost v současnosti vůbec nechápou, a vést je po cestě, která se jim zpočátku nebude zdát rozumná. I to je Boží způsob jednání.

Nebráňte se kárání a trestům, kdykoli uvidíte, že je zdraví duše vašich dětí vyžaduje, ať už to jakkoli zraňuje vaše city; a pamatujte si, že medicínu pro duši nesmíme zavrhnout jen proto, že je hořká. To je Boží plán.

A především se nebojte, že kvůli takovému způsobu výchovy bude vaše dítě nešťastné. Varuji vás před takovou hloupou představou. Přidržte se jí a pro vaše děti není jistější cesty k nešťastnému životu, než si vždy prosadit svou. To, že je naše vůle zkoumána a občas je nám odepřena, je pro nás požehnání; učí nás to vážit si potěšení, když je nám dopřáno. Být neustále rozmazlován je spolehlivá cesta k sobectví; a věřte mi, sobectví lidé a zkažené děti bývají jen zřídkakdy šťastné.

Čtenáři, nebud'te moudřejší než Bůh; vychovávejte své děti tak, jak On vychovává ty své.

14

PŘI VÝCHOVĚ NEUSTÁLE
PAMATUJTE NA VÁHU
VAŠEHO VLASTNÍHO
PŘÍKLADU

Poučování, rady a příkazy prospějí dítěti jen maličko, pokud nejsou podpořeny příkladem vašeho vlastního života. Vaše děti nikdy neuvěří, že to myslíte upřímně, a nikdy vás nezačnou ze srdce poslouchat, dokud budou vaše skutky odporovat vašim radám. Arcibiskup Tillotson moudře poznamenal: „Dát dětem dobré rady a špatný příklad, je jako ukázat jim pokýváním hlavy cestu do nebes a přitom je vzít za ruku a vést je do pekla.“

Málo si uvědomujeme sílu a moc vlastního příkladu. Nikdo z nás si v tomto světě nemůže žít sám pro sebe; vždy ovlivňujeme tím či oním způsobem lidi kolem nás, k dobrému či zlému, pro Boha, nebo pro hřích. Vidí naše cesty, všímají si našeho jednání, pozorují naše chování a co nás vidí dělat, o tom také předpokládají, že si to myslíme. A věřte mi, v žádném jiném případě nehovoří náš vlastní příklad hlasitěji, než mezi rodiči a dětmi.

Otcové a matky, nezapomeňte, že se vaše děti naučí více očima, než ušima. Žádná škola nenechá na dětském charakteru takové stopy jako domov. Žádný učitel jim nedokáže vtisknout do mysli zdaleka tolik, co pochytí u vašeho krbu. Napodobováním se děti naučí daleko víc, než prostým vepisováním do paměti. To, co vidí, má na jejich mysli daleko silnější účinek než to, co se jim říká.

Dejte si pozor na to, co před dítětem děláte. Příslloví „kdo hřeší před dítětem, hřeší dvakrát,“ je jistě pravdivé. Usilujte o to být živým Kristovým listem, takovým, který by vaše rodiny mohly snadno číst. Buďte živým příkladem úcty k Božímu Slovu, úcty k modlitbě, úcty k prostředkům milosti, úcty k Pánovu dni. Buďte příkladem ve slovech, v povaze, v pilnosti, v umírněnosti, ve víře, v dobročinnosti, v laskavosti a v trpělivosti. Nemyslete si, že vaše děti budou dělat něco, co neviděly dělat vás. Vy jste jejich vzorovým obrazem, a tak okopírují to, co viděly u vás. Vaše přesvědčování a poučování, vaše moudré příkazy a dobré rady, tomu všemu nemusí rozumět, ale jistě porozumí vašemu životu.

Děti jsou nesmírně zdatnými pozorovateli; snadno prohlédnou jakýkoli druh pokrytectví, lehko přijdou na to, jak se skutečně cítíte a jak smýšlíte, ve chvílce si osvojí vaše způsoby a názory. Často zjistíte, že jaký otec, takový syn.

Pamatujte na slova, která dobyvatel Caesar vždy říkal svým vojákům, když je vedl do bitvy. Neříkal „jděte,“ ale „pojdte.“ Tak to musí být i při výchově vašich dětí. Jen zřídka se vaše děti naučí něco, o čem ví, že tím pohrdáte, nebo začnou chodit po stezkách, kterými nekráčíte sami. Ten, kdo káže dětem to, co sám nedělá, pracuje na díle, které nikdy nepokročí dále. Je jako bájná pavučina, kterou Penelope celý den splétala a celou noc rozplétala. Právě tak rodiče, kteří vychovávají bez toho, aby sami byli dobrým příkladem, jednou rukou staví a druhou boří.

15

PŘI VÝCHOVĚ NEUSTÁLE PAMATUJTE NA MOC HŘÍCHU

Toto zmíním jen krátce, abych vás ochránil před sklonem dělat si nebiblické naděje.

Nesmíte očekávat, že mysli vašich dětí budou jako čisté listy a že nemusíte mít vůbec žádné potíže, jen když použijete ty správné páky. Varuji vás, nic takového se nestane. Je bolestné už jen vidět, kolik zkaženosti a kolik zlého je v srdci malého dítěte a jak brzy začne ona zkaženost přinášet ovoce. Násilnická povaha, svévole, pýcha, závist, tvrdošijnost, vznětlivost, lenost, sobectví, podvádění, úskoky, lhaní, pokrytectví, strašlivý sklon naučit se to špatné, mučivá pomalost při osvojování dobrých návyků, připravenost předstírat cokoli pro dosažení vlastních cílů, všechny tyto věci, nebo aspoň některé z nich, uvidíte i na vlastní krvi a tělu a musíte se na to připravit. V jejich dětské míře vylezou už ve velmi útlém věku, až je překvapující, jak přirozeně se zdají vyrůstat. Děti nepotřebují žádné školy, aby se naučily hřešit.

Ale tím, co uvidíte, se nesmíte nechat odradit a srazit. Nesmíte si myslet, že je to nějaká podivná a neobvyklá věc, když jsou dětská srdce tak naplněná hříchem. Je to jen onen podíl, který nám zanechal náš praotec Adam, padlá přirozenost, se kterou přicházíme na svět, dědictví, které náleží nám všem. Ať vás to spíše přiměje ještě pilněji využít každý dostupný prostředek, abyste tomu s Boží pomocí dokázali klást účinný odpor. Ať vás to přinutí k větší opatrnosti, abyste do té míry, do jaké to záleží na vás, ochránili své děti před cestou pokušení.

Nikdy nenaslouchejte těm, kdo vám tvrdí, že vaše děti jsou dobré a skvěle vychované a že se jim dá věřit. Spíše přemýšlejte o jejich srdcích jako o hořlavém troudu. I když na tom budou nejlépe, stačí malá jiskřička a jejich porušení vzplane v náhlém plameni. Rodiče bývají jen málokdy příliš pečliví. Pamatujte na přirozenou zkaženost svých dětí a dejte si na ni pozor.

16

PŘI VÝCHOVĚ SI NEUSTÁLE PŘIPOMÍNEJTE ZASLÍBENÍ PÍSMÁ

I toto zmíním jen krátce, abych vás uchránil od sklonu nechat se při prvních potížích zastrašit.

Na své straně máte jednoduché zaslíbení: „Zasvěť už chlapce do jeho cesty, neodchýlí se od ní, ani když zestárne“ (Př 22:6). Přemýšlejte, co to znamená mít takové zaslíbení. Zaslíbení byla jediným světlem naděje, které potěšovalo srdce patriarchů v dobách před sepsáním Bible. Enoch, Noe, Abraham, Izák, Jákob, Jozef, ti všichni žili z několika zaslíbení a jejich duše vzkvétaly. Zaslíbení jsou posilujícím lékem, který povzbuzoval a podepíral věřící v každém věku. Ten, kdo má na své straně tento prostinký text, nemusí nikdy upadnout do beznaděje. Otcové a matky, když vám selhává srdce, ba, když už téměř přestává bít, podívejte se na slova tohoto verše a hledejte v nich útěchu.

Přemýšlejte o tom, kdo dal toto zaslíbení. Nejsou to slova člověka, který může lhát nebo litovat; je to slovo Krále králů, který se nikdy nemění. Řekne snad něco a pak to neudělá? Nebo promluví snad, ale nevykoná svou práci dobře? Pro Něho není nic příliš těžké. Věci, které jsou u lidí nemožné, jsou možné u Boha. Čtenáři, pokud nezískáme žádný užitek ze slibu, o který se opíráme, chyba není v Něm, ale v nás.

Předtím, než odmítnete jeho útěchu, pomyslete také na to, co ono zaslíbení obsahuje. Mluví o jistém čase, kdy dobrá výchova začne nést ovoce: „když zestárne.“ V tom je jistě útěcha. Možná na vlastní oči nevidíte výsledky pečlivé výchovy, ale také nevíte, jak požehnané ovoce z ní může vyrůst ještě dlouho poté, co vy zemřete a odejdete z tohoto světa. Boží způsob není dát nám všechno najednou. „Poté“ je mnohdy čas, který si vybírá pro své dílo, ať už ve věcech přirozených či v záležitostech milosti. „Poté“ je roční období, kdy utrpení přinese pokojné ovoce spravedlnosti (Žd 12:11). „Poté“ byl čas, kdy syn, který odmítl pracovat na otcově vinici, litoval svého činu a šel (Mt 21:29). A „poté“ je také čas, který musí

vyhlížet rodiče, když nemají okamžitý úspěch; musíte zasívat v naději a pečovat v naději.

„*Poušťej svůj chléb po vodě,*“ říká Duch, „*po mnoha dnech se s ním shledáš*“ (Kaz 11:1). V soudný den nepochybně povstane mnoho dětí a budou žehnat svým rodičům za dobrou výchovu, dětí, u kterých se za života rodičů nezdálo, že by z ní přijaly jakýkoli užitek. Jděte tedy dál ve víře a buďte si jisti, že vaše práce nebude marná. I Eliáš se musel třikrát položit na vdovino dítě, než ožilo. Vezměte si z něho příklad a vytrvejte.

17

NAKONEC, VYCHOVEJTE JE
S NEUSTÁLOU MODLITBOU
ZA POŽEHNÁNÍ
PRO VŠECHNO, CO DĚLÁTE

Bez Pánova požehnání nebude ani vaše nejlepší úsilí k ničemu. On má srdce všech lidí ve svých rukách a pokud se svým Duchem nedotkne srdcí vašich dětí, budete se namáhat zbytečně. Zavlažujte tedy ta semínka, která jste zaseli do jejich myslí, neustálou modlitbou. Pán je daleko připravenější vyslyšet, než jsme my se modlit; daleko pohotovější dávat požehnání, než jsme my žádat je; ale má rád, když ho o ně prosíme. Modlitba musí být pečetí na všem, co budete dělat. Domnívám se, že dítě mnoha modliteb bývá jen zřídkakdy odvrženo.

Dívejte se na své děti tak, jako se Jákob díval na ty své; vždyť říká Ezauovi: „*To jsou děti, jimiž Bůh milostivě obdaroval tvého otroka*“ (Gn 33:5). Dívejte se na ně, jako se Josef díval na své děti; říká totiž svému otci: „*To jsou moji synové, které mi zde Bůh dal*“ (Gn 48:9). Mějte je společně s žalmistou za „*dědictví od Hospodina, mzdu od něho*“ (Ž 127:3). A pak Pána se svatou smělostí žádejte, aby byl milostivý a milosrdný ke svým vlastním darům. Všimněte si, jak se Abraham přimlouvá za Izmaele, protože ho miloval: „*Kéž by Izmael žil v tvé blízkosti!*“ (Gn 17:18). Sledujte, jak Manóach mluví k andělu o dítěti: „*Nuže, až se splní tvá slova, na co je nutno u toho chlapce dbát a co s ním máme činit?*“ (Sd 13:12). Podívejte se, jak něžně se Jób staral o duše svých dětí: „*Za časného jitra obětoval oběti zápalné za každého z nich; říkal si totiž: 'Možná, že moji synové zhřešili a zlořečili v srdci Bohu.' Tak činil Jób po všechny dny*“ (Jb 1:5). Rodiče, jestliže milujete své děti, dělejte to také tak. Nemůžete jejich jména před trůnem milosti vzpomínat příliš často.

A nyní, čtenáři, nechte mne na závěr, abych vám ještě jednou poukázal na nezbytnost a důležitost toho, abyste použili jakýkoli dostupný prostředek a vychovali své děti pro nebe.

Vím dobře, že Bůh je svrchovaný a dělá všechny věci podle své vůle. Vím, že Rechabeám byl syn Šalomouna a Menaše syn Chizkijáše a že zbožní rodiče nemají vždy zbožné potomstvo. Ale také vím, že Bůh je Bohem, který pracuje skrze

určité prostředky, a jsem si jist, že pokud vezmete na lehkou váhu ty, které jsem zmínil, vaše děti určitě nedopadnou dobře.

Otcové a matky, můžete nechat své děti pokřtít a zapsat do řad Kristovy církve; můžete jim najít zbožné kmotry, kteří jim budou odpovídat na jejich otázky a pomohou vám s modlitbami za ně; můžete je poslat do těch nejlepších škol a dát jim Bible a modlitební knihy, naplnit jim hlavu poznáním až po okraj, ale pokud v tom samém čase nebudou mít doma řádnou výchovu, říkám vám na rovinu, že se bojím, aby to s jejich dušemi nedopadlo špatně. Domov je místem, kde se utvářejí zvyky; domov je místem, kde se pokládají základy osobnosti; doma získáváme sklony k našim chutím, zálibám a názorům. Dbejte tedy na to, abyste děti doma vychovávali správně. Šťastný ten muž, který může tak jako Bolton na smrtelné posteli říci svým dětem: „Věřím, že nikdo z vás se neodváží setkat se se mnou před Kristovým soudem v neznovuzrozeném stavu.“

Otcové a matky, před Bohem a Pánem Ježíšem Kristem vás zapřísahám, podstupte jakékoli trápení, abyste zasvětili své děti do cesty, po které by měly jít. Vyzývám vás nejen kvůli jejich vlastním duším, ale i proto, že v tom bude ležet váš budoucí pokoj a útěcha. Je to skutečně i ve vašem zájmu, abyste tak jednali. Závisí na tom ve velké míře i vaše vlastní štěstí. Právě děti vždy bývaly lukem, ze kterého se střílely ty nejostřejší šípy, jež kdy zasáhly lidská srdce. Děti často namíchaly ten nejhořčí kalich, jaký člověk kdy pil. Právě děti dokázaly vyvolat ty nejsmutnější slzy, jaké kdy někdo prolil. Adam by vám o tom mohl vyprávět, Jákob by se mohl přidat a David právě tak. Na zemi není žádné takové trápení jako to, které mohou přinést děti svým rodičům. Dejte si tedy pozor, nebo vám vaše vlastní zanedbávání přinese trápení ve vašich šedinách. Dbejte na jejich výchovu, nebo budete nakonec naříkat kvůli zlému zacházení, kterého se vám dostane z ruky nevděčného dítěte v době, kdy vaše oči zeslábnou a vaše síla vyprchá.

Jestli chcete, aby se vaše děti staly obnoviteli vašeho života a živiteli v dobách stáří, pokud chcete, aby vám přinášely požehnání, a ne kletby, radosti, a ne starosti, aby to byli Judové, a ne Rubenové, Rút, a ne Orpy, pokud se nechcete stydět za jejich činy jako Noe a nechcete být jako Rebeka unaveni z života s nimi, pokud je toto vaše přání, zapamatujte si závčas mé rady a vychovejte je správným způsobem, dokud jsou mladé.

Co se týká mne, budu se modlit k Bohu za všechny, kdo si přečtou tento spis, aby vás Bůh dobře vyučil a chápali jste, jakou cenu mají vaše duše. Toto je jeden z důvodů, proč je křest často jen pouhým obřadem a proč je křesťanská výchova pohrdaná a přehlížená. Příliš často rodiče neznají cenu vlastní duše, a tak ji podceňují i v případě svých dětí. Nepochopili, jak strašlivý rozdíl je mezi přirozeným stavem a milostí, a tak se spokojí s tím, že nebudou nic moc podnikat.

Pán vás všechny nauč, že hřích je ohavná věc, kterou Bůh nenávidí. Vím, že potom se budete rmoutit nad hříchy vašich dětí a budete se snažit vyrvat je z nich ven jako oharky z onoho ohně.

Pán vás všechny nauč, jak vzácný je Kristus a jak mocné a dokonalé dílo vykonal pro naši spásu. Pak si budu jist, že použijete všechny dostupné prostředky, abyste své děti přivedli k Ježíši a ony mohly žít skrze Něho.

Pán vás všechny nauč, že potřebujete, aby Duch Svatý obnovil, posvětil a oživil vaše duše. Pak budu vědět, že budete naléhat na své děti, aby o Něho žádaly bez ustání a nepřestaly, dokud nepřijde do jejich srdce se svou mocí a neučiní z nich nové stvoření.

Ať vám Pán to vše dá a pak mám naději, že své děti skutečně vychováte dobře, vychováte je dobře pro tento život i pro ten nadcházející; vychováte je dobře pro zemi i pro nebe; vychováte je pro Boha, pro Krista a pro věčnost.